

Nr 155.

Av herr **Lundqvist m. fl.**, *angående landstingens arbetsformer.*

Landstingsinstitutionen har under år 1937 kunnat se tillbaka på en 75-årig tillvaro. Förvisso är det en i olika avseenden betydande och ur landets synpunkt högeligen gagnande verksamhet, som landstingen under alla dessa år utövat.

Det säger sig självt, att landstingens arbetsuppgifter med åren alltmer ökats både i omfattning och betydelse. Att organisation och arbetsformer successivt ändrats är därför helt naturligt.

Betydande förbättringar vunnos otvivelaktigt genom tillkomsten av den nya landstingslagen av år 1924. Fråga är väl emellertid, om landstingens arbetsformer i alla avseenden äro fullt tidsenliga med hänsyn till den viktiga, med åren alltmera vidgade verksamhet, som åvilar landstingen.

Enligt gällande bestämmelser skall landstinget årligen sammanträda första måndagen i september till lagtima möte. De förslag, som skola behandlas, skola, med vissa undantag, senast den 1 augusti vara avlämnade till landstingets expedition samt sedan tryckas och, såvitt ske kan, minst 8 dagar före mötets början översändas till de enskilda landstingsmännen.

Med hänsyn till den mångfald frågor, flera av utomordentlig betydelse, som numera åtminstone i vissa län årligen skola behandlas av landstinget, måste det anses vara för sent att endast 8 dagar i förväg utsända handlingarna särskilt med hänsyn därtill, att de 5—6 dagar, landstingsmännen på detta sätt få till förfogande för att genomtränga hela detta arbetsmaterial, i flertalet fall icke kunna mer än till en bråkdel ägnas åt detta studium, eftersom litet var har att samtidigt fullgöra sin dagliga gärning.

Att på den korta tid, som sålunda står till buds, nöjaktigt pröva mångfalden av olika förslag, torde för de flesta vara ogörligt. Att medhinna några egna mera ingående undersökningar är uteslutet.

Att det vidare är synnerligen svårt att under de få, hårt belastade sammanträdesdagarna medhinna en mera ingående prövning av de olika frågorna, lär ingen kunna förneka, hur små möjligheterna med den nuvarande ordningen äro för den ledamot, som ej tillhört det utskott, där ett visst ärende behandlats, och ej tidigare haft med ärendets beredning att att skaffa, att sätta sig in i detta och utskottsutlåtandet i detsamma samt kunna bilda sig en egen uppfattning, lär icke behöva närmare belysas. Det blir för många i tinget att i mycket stor utsträckning helt lita på direktioner och styrelser samt förvaltningsutskottet. Utan att på något sätt vilja ifrågasätta vare sig lämpligheten, intresset eller förmågan hos de förtroendemän, som ha säte och stämma inom dessa organ, måste det anses föga tillfredsställande, att de enskilda landstingsmännen i sitt eget ställ-

ningstagande nödgas vara till denna avsevärda grad beroende av andras göranden och låtanden.

Med hänsyn till vad ovan anförts synas nu gällande lagbestämmelser böra ändras, så att det blir sörjt för att landstingshandlingarna komma att ut-sändas tidigare, så att de enskilda ledamöterna få bättre tid än för närvarande att sätta sig in i de ärenden, de skola vara med om att avgöra. Intet hinder torde finnas för att handlingarna kunna vara landstingsmännen tillhanda senast 15 dagar före landstingets sammanträde. — Att låta motions-tiden utgå förslagsvis den 15 juli i stället för 1 augusti läser icke kunna medföra några större olägenheter.

Åtskilligt skulle vara vunnet redan genom att landstingsmännen på detta sätt tidigare än vad nu är fallet finge del av samtliga de ärenden med tillhörande handlingar, som vid tinget skola behandlas. Vidare synas emeller-tid sådana lagbestämmelser böra utfärdas, att garantier erhållas för att åtminstone alla viktigare utskottsutlåtanden och särskilt sådana, som innehålla större avvikelser från förvaltningsutskottets förslag, alltid bliva mång-faldigade och utdelade till landstingsmännen senast dagen före ärendets behandling i plenum. Att vara tvungen att omedelbart taga ställning till ett förslag, som endast inför tinget upplästs, är ingen tillfredsställande ordning.

Bestämmelserna om urtima möte synas vidare böra uppmjukas, så att beslut därom kan fattas med vanlig enkel röstpluralitet, i stället för att nu erfordras $\frac{3}{4}$ majoritet. Den fördelen skulle därigenom bland annat vinnas, att därest ytterligare utredningar i en viss fråga vore önskvärda, sådana skulle kunna beslutas, utan att det definitiva avgörandet av själva sakfrågan av denna anledning så ofta som nu måste skjutas på ett helt år.

Vad slutligen angår förvaltningsutskottets sammansättning och arbets-sätt, synes det nu i lagen medgivna minimiantalet ledamöter böra höjas, för att större säkerhet skall vinnas för att frågorna inom detta utomordentligt viktiga organ bli tillräckligt allsidigt och ingående belysta. Antalet synes förslagsvis böra vara minst 9 och högst 15. Dessutom föreslås i samma syfte, att bestämmelserna ändras därhän, att, därest utskottet är uppdelat på avdelningar, utskottet samfällt alltid skall ha ej blott att upp-göra förslaget till inkomst- och utgiftsstat utan jämväl att bereda och avgöra andra frågor av större betydelse.

I anslutning till vad sålunda anförts, hemställas,

att riksdagen ville antingen besluta sådana ändringar i gällande landstingslag, som här ovan åsyftats, samt att konstitutionsutskottet benäget måtte utarbeta de erforderliga text-ändringarna eller, därest närmare utredning i ärendet anses nödvändig, i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag till nästa års riksdag.

Stockholm den 21 januari 1938.

R. Lundqvist.

Nils V. Sandström.

Ernst V. Olsson
i Staxäng.